

ЕКОЛОГІЧНА ІНФОРМАЦІЯ ЯК ЗАПОРУКА ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ ЕКОНОМІКИ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Розглядаються аспекти доступу та використання екологічної інформації в Україні. Обумовлюється необхідність екологічної інформації, яка повинна бути розподіленою залежно від класифікацій природних ресурсів. Одночасно визначається, що глобалізація екологічної інформації – позитивний фактор розвитку сучасної біосфери. Вказані висновки формують нові вимоги до подання екологічної інформації.

O. Savchuk, N. Savchuk – USUFWT

Ecological information as settlement method can assist natural resource economy problems

Consider access aspects and uses of ecological information in Ukraine. Stipulates a necessity of ecological information which is ought to be allotted in dependence on classifications of natural resources. For hours together determines, that ecological information positive development factor of contemporary biosphere. Stated deductions form the new demands to assignment of ecological information.

Беручи до уваги багатогранний характер проблем екології, їх організаційний зв'язок з економікою, політикою та соціальним рівнем суспільства, стратегія природокористування повинна стати фундаментальною складовою стратегії розбудови правової, демократичної держави.

У цьому контексті розвиток ринкової економіки має беззаперечно гарантувати громадянам екологічну безпеку, яка повинна забезпечуватись комплексом юридичних, технологічних, гуманітарних та економічних чинників.

Вже сьогодні інформація стала четвертим фактором ефективності виробництва поряд із капіталом, засобами та предметами праці. Тому з кожним роком все більше мова йде про створення моделі світового інформаційного простору. Інформаційна відкритість суспільства буде об'єктивно обумовлюватись глобалізацією економічних систем різних держав. На сьогоднішній день через системи Інтернет існує практичний доступ до різних економічних, політичних, економічних та інших сфер у світі.

Необхідно констатувати, що й Україна рухається в руслі об'єктивного розвитку інформаційного простору. Зокрема, у 1998 р. в м. Оргусі (Данія) відбулася четверта міжнародна конференція "Навколишнє середовище для Європи". Була підписана Конвенція 35 державами, в тому числі Україною, про доступ до інформації та участі громадськості в процесі прийняття рішень стосовно навколишнього середовища.

У Конвенції дано широке поняття екологічної інформації, яке охоплює не тільки стан складових навколишнього середовища, таких як повітря, вода, ґрунт, ландшафт, біологічні різновиди, включаючи генетично видозмінені організми, а також:

- політику, законодавство, плани та програми в цій сфері, дані економічного аналізу;
- стан здоров'я та безпеки людей, умови їх життя;
- стан об'єктів культури тією мірою, якою на них впливає або може вплинути стан навколишнього середовища.

Важливим є те, що інформацію можна отримати, не доводячи причини своєї зацікавленості в її отриманні, та у формі, в якій вона запитується.

У тих випадках, коли виникає загроза для здоров'я людини або навколишнього середовища в результаті людської діяльності або внаслідок природних явищ, вся інформація, яка могла б дати можливість громадськості вжити заходів до запобігання або зменшення шкоди, повинна поширюватись негайно.

Зацікавлена громадськість повинна адекватно, своєчасно і ефективно інформуватись про рішення, які можуть вплинути на навколишнє середовище і стан здоров'я населення. Як бачимо, Конвенція містить чимало демократичних положень стосовно доступу до екологічної інформації.

З іншого боку, в сучасній науці існує думка, що інформація виступає як один з важливих видів природних ресурсів і, одночасно, як суспільне надбання, оскільки весь розвиток людства – результат засвоєння та переробки інформації, що поступає з довкілля і нагромаджується суспільством. Тому важливою є інформація, яка містить сукупність даних про кількісний, якісний і динамічний (минулий, теперішній, майбутній) стан природних ресурсів та їх і систем, у взаємозв'язку з потребами існуючої та прогнозованої форми господарства.

Економіка природокористування повинна досліджувати природні ресурси відповідно до їх класифікації. У літературі зустрічається декілька таких класифікацій. Згідно з природничою класифікацією ресурси поділяються на природні групи: водні, повітряні, ґрунтові, рослинні, тваринні, мінеральні, кліматичні. За природно-економічною класифікацією ресурси поділяються на ті, які використовуються в матеріальному виробництві, і ті, що використовуються в невиробничій сфері. За іншою класифікацією природні ресурси поділяються на невичерпні і вичерпні, а останні – на відновлювальні, важко відновлювальні та невідновлювальні.

При цьому необхідно зазначити, що всі ці класифікації є суб'єктивними, а тому дослідження природокористування необхідно проводити за допомогою морфологічного економічного аналізу. Фундаментом (базою) такого аналізу є екологія, як наука про функціонування екосистем в цілому, та як один з основних методів економіки природокористування.

Сучасна екологія стала теоретичною базою з охорони, раціонального використання та розширеного відтворення біологічних ресурсів. Основним завданням її є:

- вивчення загального стану сучасної біосфери, причин його формування й особливості розвитку під впливом природних і антропогенних чинників, або, іншими словами, вивчення закономірності формування, існування та функціонування біологічних систем усіх рівнів у взаємозв'язку з атмосферою, гідросферою, літосферою;
- прогноз динаміки стану біосфери в часі й просторі;
- збереження здатності біосфери до самовідновлення, самоочищення й саморегулювання з урахуванням основних екологічних законів.

Тобто, як бачимо, сучасна екологія – це наука про стан та перспективи сучасної біосфери як глобальної екосистеми.

У сучасну епоху цивілізація має доступ до інформації. За декілька хвилин новина про ту чи іншу екологічну ситуацію може облетіти всю земну планету. Адже в наш час змінюється відношення до інформації, змінюється час реакції людства, передусім різні суспільства отримують той самий вид інформації. З точки зору довкілля, глобалізм є позитивним явищем, адже отримана інформація

охоплює наші знання у вимірі цілої земної кулі, що формує почуття відповідальності за стан природи у глобальному вимірі.

Для усвідомлення значення інформації в сучасних умовах доцільно оцінити, як розглядають різні науки саме поняття "інформації". Зокрема:

- у технічних науках інформація подається, як "сукупність певних відомостей, даних, які передаються людьми усно (у формі мовлення), письмово (у вигляді тексту, таблиці, малюнків, креслень, умовних позначок) або іншим чином (наприклад, за допомогою звукових або світлових сигналів, електричних і нервових імпульсів, перепадів тиску або температури);
- у природничому розумінні інформація сприймається "як енергетичний слабкий вплив, який надходить в організм, як задоковане повідомлення про можливості неодноразових сильних впливів на нього з боку інших організмів або чинників середовища та викликає його відповідну реакцію";
- в економіці інформація розуміється як вхідні дані, які переробляються для планування вихідних параметрів;
- у філософії та соціології інформація визначається: як форма управління у системах, здатних самостійно розвиватися; як відображення, яке може передаватися, об'єднуватися, розповсюджуватися; як спосіб функціонування суспільства.

Як бачимо, погляди на інформацію та її значення відрізняються залежно від суб'єктивної мотивації та об'єктивних цілей відповідних досліджень. Причому ця відмінність може коливатися від незначних суджень до абсолютно протилежних наслідків використання однієї і тієї ж інформації. Екологічні катастрофи останніх десятиріч, і зокрема в Україні, доводять необхідність розвитку економіки природокористування на таких принципах, які дозволять оптимізувати використання та трактування екологічної інформації різними споживачами. Мова йде про тих, хто працює на кінцевий економічний результат, що відображається у створенні валового продукту, та про тих, які працюють над збереженням та відновленням природних ресурсів і їх систем

Література

1. Назарук М.М. Основи екології та соціоекології. Навчальний посібник. – Львів: Афіша, 2000. – 255 с.
2. Снякевич І.М. Економіка природокористування. – Київ, 1996. – 156 с.

УДК 338.2 (477)

Аспір. І.П. Онуфрик¹ – УкрДЛТУ

ПІДХОДИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ІДЕЙ В ЕКОНОМІЦІ

Сьогодні знання є головним фактором економічного розвитку. Показано, яким чином ідеї, гіпотези перетворюються у створення нової конкурентоспроможної продукції. Основними складовими інноваційного типу розвитку є: нові знання і технології, фінанси, менеджмент. Також показано роль підприємництва у реалізації нових ідей.

І.П. Онуфрик – USUFWT

Approaches for realization of innovation ideas in economy

Today the main factor of economic development is knowledge. This article reveals that how the ideas, hypotheses to transform into creation of new competitiveness production. There

¹ наук. керівник проф. Ю.Ю. Туніця, д.е.н. – УкрДЛТУ

are approaches of innovation development type new knowledge and technologies, finances, management. It is shown a entrepreneurship role in realization of new ideas.

Проблема практичного використання інтелектуального потенціалу суспільства відіграє провідну роль у забезпеченні економічного благополуччя. Для розв'язання даного питання спробуємо якісно оцінити результати наукових розробок.

Існують універсальні і дуже прості критерії оцінки якості інтелектуальних ресурсів. А саме, якість фундаментальних досліджень визначається міжнародним науковим співтовариством, а якість прикладних розробок – їх споживачами, ринком. Ідеї, гіпотези, принципи, концепції, теорії, не визнані науковим співтовариством, забуваються та зникають з наукової сфери. Нові методи, винаходи, конструкції, технології, що не мають перспективи впровадження і комерційного застосування, відносяться скоріше до сфери наукової фантастики. І якщо просіяти через сито таких критеріїв результати досліджень та розробок, то їх залишиться дуже мало.

Якраз у цьому зосереджений реальний потенціал, шанс на оновлення і розвиток, отже, він повинен стати сферою пріоритетного інвестування. Іншими словами, потрібно розвивати лише ті фундаментальні дослідження, які відображаються на світовій карті знань, і ми змушені інвестувати лише ті прикладні розробки, які ведуть до впровадження нових товарів і послуг, до створення нових ринків, сприяють тим самим конкурентноздатності та економічному росту. Все, що не відповідає цим критеріям, повинно відійти, звільняючи ресурси для нового, високоякісного, конкурентоздатного. Для досягнення цього необхідно індивідуальні здібності громадян об'єднати у колективний розум, в інструменти вироблення колективних рішень та колективні дії, які сприяють економічному росту і політичній стабільності.

Зараз спробуємо виділити основні підходи щодо інноваційного розвитку, які б дали змогу глибше проаналізувати окреслену проблему [1].

Нові знання, нові технології. Кінець ХХ ст. відзначився істотним зменшенням кількості природних ресурсів. Водночас людство зуміло винайти принципово нові ресурси великого значення людські, інформаційні і технологічні ресурси. Всі вони безпосередньо пов'язані з розвитком науки і виробництва, розповсюдженням та використанням знань і технологій.

Нове знання і передова технологія перестають бути монополією розвинутих країн. Вони швидко розповсюджуються. Їх копіювання, покращення і використання стає не менш важливим, ніж винахід. Відбувається стрімка заміна праці знаннями і розвиток людини стає найважливішою умовою прогресу. Саме тому основною сферою накопичення все більше і більше стає *людський капітал*, який займатиме одне з провідних місць у світовій конкурентній боротьбі.

Не останнє місце у даному процесі виділяється інформації. Інформаційне суспільство відкриває безліч різноманітних можливостей для нових типів діяльності, як для окремих осіб, так і для фірм у сфері торгівлі, транспорту, освіти, охорони, здоров'я, культури і т. д.

В зв'язку з цим особливу увагу варто звертати на творчий потенціал людини, на створення конкурентоспроможної високоефективної ресурсозберігаючої економіки інноваційного типу на основі переважаючого розвитку та розповсюдження нових знань.